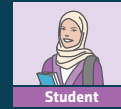

Oogstdialoog

Voor wie?

Wat is het?

Een laagdrempelige bijeenkomst van twee uur waarin onderzoekers hun (voorlopige) onderzoeksresultaten en dilemma's delen met geïnteresseerde professionals, opvoeders, jongeren, beleidsmakers, docenten en studenten. Met dit diverse gezelschap verken je wat het onderzoek betekent voor praktijk en opleidingen. Na een korte presentatie van het onderzoek gaan de aanwezigen in subgroepjes in gesprek.

- Wat zou elke (toekomstige) jeugdprofessional over het onderzoeksthema moeten weten?
- Wat zou elke (toekomstige) jeugdprofessional in de praktijk moeten doen of laten?
- En wat geef je de onderzoekers mee?

Na afloop krijg je een kort verslagje over de belangrijkste opbrengsten.

Wat brengt deze werkvorm jou?

Onderzoeker

- Impact. Je bent enthousiast over je onderwerp en deelt graag je kennis, maar hoe doe je dat op een nuttige en inspirerende manier? Met een Oogstdialoog help je bij de vernieuwing van opleidingen en praktijk.
- Een Oogstdialoog kan eigenlijk op ieder moment: aan het begin van je onderzoek, wanneer je literatuurverkenning achter de rug is en je misschien zoekt naar respondenten. Maar het kan ook wanneer je al middenin je onderzoek zit. Of juist een poosje erna, om te zien hoe je bevindingen doorwerken in de praktijk.
- Je ontvangt feedback vanuit een waaier aan perspectieven en krijgt zo vaak ook nieuwe ideeën voor het vervolg.

Professionals, opvoeders, jongeren, docenten, studenten

- Je leert van en met elkaar over actuele dilemma's in het jeugddomein.
- Je draagt bij aan de ontwikkeling van nieuwe kennis.
- Je vindt nieuwe inzichten. Natuurlijk uit het onderzoek, maar ook inzichten die ontstaan door het er met zoveel verschillende mensen over te hebben.
- Deze inzichten kun je vaak direct gebruiken in je eigen praktijk en onderwijs.

Wie organiseert het?

Je bent onderzoeker en wil je praktijkgerichte onderzoek verder brengen en nieuwe ideeën opdoen. Je werkt bij een kennisinstelling, onderzoeksbureau, vakgroep of lectoraat en wil de doorwerking van jullie activiteiten versterken. Ook een kenniswerkplaats of leernetwerk kan het initiatief nemen tot één of meerdere Oogstdialogen. Naast een onderzoeker heb je een procesbegeleider nodig die de sector kent maar enige afstand heeft tot het onderzoek. Het is handig als iemand zorgdraagt voor de praktische organisatie.

Hoe organiseer je het?

Het begint bij het **onderwerp**. Dat wordt ingegeven door het vraagstuk dat speelt in de sector. Of je draait het om. Vraag in een team van onderzoekers wie een onderwerp heeft voor een Oogstdialoog. Elk praktijkgericht onderzoek leent zich er namelijk voor. Stimuleer onderzoekers niet te wachten tot hun onderzoeksrapport af is maar juist een Oogstdialoog te organiseren als ze nog bezig zijn hun onderzoeksplan uit te werken, data te verzamelen of te analyseren. Ook al vinden ze dat spannend. Dan is hun betrokkenheid op het onderwerp vaak het grootst en levert de Oogstdialoog het meeste op. Voor deelnemers is het motiverend om bij te kunnen dragen aan het onderzoek, voor onderzoekers om te merken hoeveel belangstelling er voor is. Later kan je je onderzoeksbevindingen met de deelnemers delen.

Plaats het onderwerp in een bredere context en zoek vervolgens naar een **brandpunt** of intrigerende vraag. Waar raakt het object van onderzoek een bredere kwestie of uitdaging die zowel tijdloos is als actueel? Wat zijn tot nu toe de meest verrassende of relevante bevindingen? Hierbij helpt een gesprek tussen de onderzoeker en de procesbegeleider die wat meer afstand heeft van het onderwerp. Welk aspect van het onderzoek is voor (bijna) alle (toekomstige) professionals in het betreffende domein interessant maar tegelijkertijd concreet genoeg om er in korte tijd een zinvol gesprek over te kunnen voeren? Waarover verschillen de meningen? Uitzoomen en weer inzoomen, decontextualiseren en recontextualiseren, net zo lang tot je een snaar raakt.

Zo stond in een Oogstdialoog over kleinschalige voorzieningen in de gesloten jeugdzorg het begrip 'relationele veiligheid' centraal. Hoe bewaak je grenzen zonder gebruik te maken van macht en zonder het contact met de jongere te verliezen? Hoe lastig dat is weet elke opvoeder, laat staan als je werkt met jongeren die gesloten worden opgevangen vanwege hun risicovolle en grensoverschrijdende gedrag. Hoe doen groepsleiders dat? Waar lopen ze tegenaan? Wat hebben ze van elkaar nodig? Iedereen zat tijdens de Oogstdialoog op het puntje van zijn stoel.

Bij een Oogstdialoog over destigmatisering was 'professionele nabijheid' het brandpunt. Jongeren met psychische problemen vinden het fijn als professionals zich kwetsbaar opstellen, persoonlijke ervaringen delen en het gewoon zeggen als ze niet goed weten hoe ze verder moeten. Professionals hebben juist geleerd professionele afstand te bewaren. Ok. En dan?

Het mooie is dat de Oogstdialoog de onderzoeker ook zélf wat oplevert. Daarom vraag je je van tevoren af wat deelnemers aan het onderzoek kunnen bijdragen. Wat zijn de vragen, puzzels en losse eindjes van de onderzoekers? Dat kan praktisch zijn (ik zoek nog respondenten voor) of meer inhoudelijk (wie kan mij meer vertellen over... hoe kijken jullie aan tegen...).

Inhoudelijk draait de Oogstdialoog om de volgende vragen:

1. Wat weten we al over de kwestie en wat zouden alle (toekomstige) professionals erover moeten weten? (En zou dus onderdeel van opleidingen moeten worden.)
2. Wat zouden alle (toekomstige) professionals moeten kunnen, durven en doen? (En wat staat daarbij in de weg.)
3. Welke vragen zijn nog onbeantwoord? (En zouden verder onderzocht moeten worden.)
4. Wat geven we de onderzoekers verder mee?

Datum en tijdstip prikken, liefst ongeveer zes weken van tevoren. Zorg dat in elk geval de onderzoeker, procesbegeleider en een klein aantal direct betrokken aanwezig kunnen zijn.

Als je een reeks Oogstdialogen organiseert is het handig om daarin regelmaat te brengen. Organiseer er bijvoorbeeld vijf tot zes per jaar, zo om de zes weken. Mensen gaan de bijeenkomsten herkennen (oh leuk, een Oogstdialoog, waar gaat het deze keer over?) maar worden niet overspoeld. De frequentie is geen keurslijf.

Afhankelijk van je doelgroep zijn sommige periodes in het jaar minder geschikt voor een Oogstdialoog. Eind juni zijn veel docenten bijvoorbeeld druk met nakijken.

Doelgroep bepalen. De diversiteit van de deelnemers is een succesfactor van een Oogstdialoog. Ga als onderzoeker en procesbegeleider samen na voor wie de bijeenkomst interessant is en wie de dialoog kan verrijken. Naast de onderzoeker en procesbegeleider zijn dat medeonderzoekers en bij het onderzoeksproject betrokken jongeren, opvoeders en professionals. Een bijeenkomst krijgt extra waarde als deelnemers de ontwikkelde kennis direct kunnen toepassen omdat ze bijvoorbeeld *nét* bezig zijn om een nieuwe cursus te ontwikkelen (opleiders), een artikel te schrijven (onderzoekers) of een nieuw project op te zetten (praktijk). Nodig daarnaast breed uit onder (ervaringsdeskundige) jongeren en opvoeders, studenten en docenten van verschillende opleidingen, professionals uit verschillende instellingen, vrijwilligers en beleidsmakers.

Zes weken van tevoren verstuur je een **uitnodiging met de agenda** waarin je mensen vraagt om zich aan te melden. Vraag mensen de uitnodiging door te sturen naar geïnteresseerden. Wie zich uiteindelijk aanmeldt is een verrassing.

Op de dag zelf. Laat mensen zich welkom voelen. De receptie weet van de bijeenkomst, er staan eventueel wegwijzers in het gebouw, de ruimte is op tijd goed ingericht, de beamer is aangesloten, de catering staat klaar en de gastheren en -dames zijn op tijd aanwezig. Bij een online bijeenkomst is er een kwartier van te voren een technische check met de organisatoren, ook om allemaal weer het belang van de bijeenkomst en het gezamenlijke doel voor ogen te hebben.

Een Oogstdialoog duurt anderhalf uur, kort genoeg om toegankelijk te zijn en focus te houden en lang genoeg voor verdieping. Je kan er eventueel een lunch of borrel aan vastplakken om te netwerken. Een goede opzet is:

- Opening: waarom zijn we bij elkaar en waarom doet dat ertoe?
- Korte presentatie door onderzoeker(s) en onderzochten, inclusief vragen aan de deelnemers
- Ruim de tijd voor de dialoog in heterogene subgroepen van 5 tot 8 personen
- Korte terugkoppeling en afsluiting

Tijdens de opening zet je de toon. De procesbegeleider straalt enthousiasme uit en nieuwsgierigheid naar wat gaat komen. De samenstelling van het gezelschap is uniek, het onderwerp belangrijk. Verwijs naar actualiteit of een persoonlijke ervaring. Liever geen voorstelrondje (saai!), behalve als het een kleine groep is. Wel benoemen dat er veel verschillende mensen zijn die allemaal op een andere manier bij de kwestie betrokken zijn. Maak dat zo mogelijk concreet: fijn dat er twee moeders zijn, welkom, meerdere groepsleiders van organisaties A en B, fijn dat jullie er zijn, medewerkers van de gemeente X, docenten en studenten uit de opleiding Y en Z.

De presentatie geeft inhoudelijke focus en maakt dat iedereen daarna eenzelfde vertrekpunt heeft. Mooi als er in de presentatie al meerdere perspectieven belicht worden en bijvoorbeeld zowel de onderzoeker als een professional en ouder het woord krijgen.

Ga na de presentatie uiteen in zo divers mogelijke subgroepjes (of online in breakoutrooms) met bij voorkeur vijf tot acht personen met verschillende perspectieven. In het groepje even kort voorstellen en het gesprek starten over de vragen. Hierin verbindt de kennis uit het onderzoek zich met de kennis van de aanwezigen. Het gesprek loopt meestal vanzelf. Belangrijk dat iemand ook wat opschrijft op de flap of de padlet zodat de rijkheid van de oogst niet verloren gaat. Het kan prettig zijn als elke groep een gespreksleider heeft.

Oogstdialoog

Na afloop korte terugkoppeling. Wat heeft je het meest geraakt of verrast vandaag? Wat ga je na vandaag anders doen? Géén terugkoppeling uit alle groepjes (saai!) of van alle deelnemers.

Het slot doet er weer toe. Terug naar de onderzoeker: wat heeft de bijeenkomst je opgeleverd? Het was een mooie, rijke, verrassende, betekenisvolle Oogstdialoog. Fijn dat je erbij was.

Na afloop Goed om meteen na afloop even na te praten met de organisatoren. Wat heeft ons dit opgeleverd? Zijn er vervolgcities nodig of wenselijk? Stuur daarna, liefst binnen een week, een kort verslagje met de inhoudelijke opbrengsten (géén notulen!), mooi opgemaakt, liefst geïllustreerd met quotes of beelden. Doe eventueel een oproep voor het vervolg (wie wil verder meedenken over..., wie wil uitgenodigd worden voor een vervolgbijeenkomst...).

Credits

Oogstdialoog is een product van het Regionaal Leernetwerk Jeugd Utrecht, in samenwerking met de Kenniswerkplaats Jeugd Utrecht Stad (KJUS) en de Academische Werkplaats RisicoJeugd (AWR). Auteurs: Marja van Bon-Martens (Trimbos-instituut), Renate Giesing (HU), Renske Schamhart (HU) en Saskia Wijsbroek (HU/UU). Financiering: ZonMw. Vormgeving: Analytic Storytelling.
CC BY-NC-ND Hogeschool Utrecht, oktober 2021.